

Informácia o stave implementácie
európskych štrukturálnych a investičných fondov
k 30.09.2023

Obsah

1.	Implementácia programového obdobia 2014 – 2020 k 30.09.2023	3
1.1	Stav implementácie podľa operačných programov	5
1.2	Porovnanie stavu a zostatkov čerpania k 30.09.2023 podľa jednotlivých OP	7
2.	Stav implementácie FAST-CARE a SAFE a pokrok od 15.05.2023	8
2.1	Implementácia FAST-CARE	8
2.2	Implementácia SAFE	10
2.2.1	Informácia o aktuálnom stave schvaľovania revízie OP KŽP, verzia 15 (SAFE)	13

1. Implementácia programového obdobia 2014 – 2020 k 30.09.2023

V programovom období 2014 – 2020 sa implementujú fondy EÚ prostredníctvom 11 operačných programov, pričom za implementáciu každého operačného programu je zodpovedný riadiaci orgán.

Informácia je spracovaná za 10 operačných programov, teda bez Programu rozvoja vidieka, ktorý je možné čerpať v zmysle legislatívy EÚ až do 31.12.2025.

Riadiaci orgán (RO) je orgán štátnej správy alebo orgán územnej samosprávy určený vládou SR na realizáciu operačného programu. RO je podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1303/2013 plne zodpovedný za efektívne riadenie a implementáciu daného operačného programu v súlade so zásadou správneho finančného riadenia.

Rok 2023 je pre RO kľúčový na zabezpečenie riadneho ukončovania programov. RO v tejto fáze implementácie finalizujú prípravy posledných žiadostí o zmenu programu, zabezpečujú zvýšený počet administratívnych kontrol žiadostí o platbu, ukončovanie projektov, prípravu fázovania niektorých projektov, riešenie prebiehajúcich skúmaní, vysporiadanie nezrovnalostí a zabezpečujú všetky potrebné postupy pre úspešné ukončovanie programov.

V nadväznosti na stav zazmluvnenia alokácie EŠIF, ktorý je na úrovni 105,42 %, je zároveň kľúčové, aby všetci prijímatelia eurofondov svoje projekty reálne dokončili a zaplatili posledné faktúry dodávateľom najneskôr do konca decembra 2023. Efektívne dočerpanie eurofondov do veľkej miery závisí práve od prijímateľov, pretože je v ich réžii, aby svoje projekty úspešne dokončili a peniaze z eurofondov tak neprepadli. Všetky úhrady výdavkov v rámci projektov v súlade s európskou legislatívou sú prijímatelia povinní vykonať do 31. decembra 2023.

Uhrádzanie žiadosti o platbu prijímateľom, a teda zvyšovanie čerpania finančných prostriedkov bude reálne prebiehať až do marca 2024 z dôvodu financovania na národnej úrovni a zaslania posledných súhrnných žiadostí o platbu z RO na certifikačný orgán MF SR.

Z celkovej alokácie 14,50 mld. EUR je k 30.09.2023 vyčerpaných 11,47 mld. EUR (79,08%) a zostáva vyčerpať ešte 3,03 mld. EUR (EÚ zdroj), z čoho:

- 1,10 mld. EUR pôjde na riešenie energokrízy;
- 94,84 mil. EUR na podporu UA utečencov (244,72 mil. EUR už bolo vyplatených);
- 1,84 mld. EUR na realizáciu zazmluvnených projektov.

POKROK V IMPLEMENTÁCII OD 15.05.2023 DO 30.09.2023:

- ✓ v roku 2023 bolo k 30.09.2023 vyčerpaných spolu 1,86 mld. EUR, z toho 70 % t. j. 1,31 mld. EUR od 15.05.2023 do 30.09.2023;
- ✓ nárast čerpania o 1,31 mld. EUR, čo predstavuje nárast o 9,06 p. b.; zo 70,02 % na 79,08 %;
- ✓ nárast kontrahovania o 414,80 mil. EUR;
- ✓ prebieha príprava národných projektov v rámci SAFE (energokríza) tak, aby prvá platba prebehla v 4.Q 2023. Dňa 29.09.2023 už bolo vydané rozhodnutie o schválení k národnému projektu v rámci OP II;
- ✓ nárast kontrahovania o 303,18 mil. EUR na podporu UA utečencov prostredníctvom iniciatívy FAST CARE v rámci OP IŽ, OP II a IROP;
- ✓ nárast čerpania o 244,72 mil. EUR na podporu UA utečencov prostredníctvom iniciatívy FAST CARE v rámci OP IŽ, OP II a IROP.

Kľúčové opatrenia na vyčerpanie 3,03 mld. EUR sú:

1. ukončovanie implementácie projektov zo strany prijímateľov do 31.12.2023 a dočerpanie zostávajúcich alokácií jednotlivých programov;
2. **SAFE (podpora riešenia energokrízy z eurofondov) v súčasnosti RO avizujú vyčleniť 1,10 mld. EUR, s možnosťou navýšenia až do výšky 1,45 mld. EUR, a to na pomoc zraniteľným domácnostiam prostredníctvom 3 OP, a to: OP II, OP KŽP a IROP. Revízie OP II a IROP už boli schválené EK. Na**

schválenie revízie OP KŽP ver. č. 15, je potrebné prijať politický záväzok na úrovni vlády SR, ktorým bude kompenzované zníženie financovania environmentálnych opatrení v rámci OP KŽP 2014-2020 v nasledujúcich rokoch. Podrobnejšie informácie sú v časti 2.2.1 tohto materiálu.

3. **FAST CARE** (pomoc UA utečencom) – **339,56 mil. EUR** je presmerovaných na výdavky súvisiace s prvotným prijatím **UA utečencov** a ich integráciou do spoločnosti v rámci 3 OP, a to: IROP, OP IŽ a OP II. **K 30.09.2023 bolo vo výzvach a vyzvaniach FAST-CARE sprístupnených 330,79 mil. EUR (97,42 %), zazmluvnených 317,36 mil. EUR (93,46 %) a vyplatených 244,72 mil. EUR (72,07 %).**
4. **využívanie 15 % flexibility** čerpania finančných prostriedkov na úrovni prioritnej osi v rámci operačného programu/fondu bez potreby realokácie;
5. **analýza a doriešenie prebiehajúcich skúmaní** vrátane urgencie vecne príslušných orgánov pre uzavretie konaní a deklarovanie oprávnených výdavkov na EK;
6. **využívanie fázovania** – možné rozdelenie projektov na 2 fázy, z ktorých druhá bude ukončená v programovom období 2021 – 2027. Jednotlivé RO a SO predložili do 31.08.2023 aktualizáciu zoznamu projektov, ktoré plánujú fázovať, vrátane rozdelenia alokácií na 1. a 2. fázu. Možnosť fázovania sa plánuje využiť v rámci 40 projektov, v zazmluvnenej výške 936,17 mil. EUR (EÚ zdroj), pričom plánovaný objem zdrojov pre 2. fázu predstavuje 555 mil. EUR;
7. **sfunkčnenie projektov, ktoré nebudú do 31.12.2023 finančne ukončené, najneskôr do 15. februára 2027** (možné dofinancovanie projektov z vlastných zdrojov prijímateľa). Jednotlivé RO a SO predložili do 31.08.2023 indikatívny zoznam tzv. nefunkčných projektov. Spolu je indikovaných 95 projektov, v zazmluvnenej výške 565 mil. EUR (EÚ zdroje), s odhadovaným nadočerpaním 133 mil. EUR. Pre ich sfunkčnenie bude potrebných 131 mil. EUR z vlastných zdrojov prijímateľov (t. j. bez dodatočného dopadu na štátny rozpočet);
8. **využívanie dodatočného príspevku, teda využitie prostriedkov získaných uplatnením 100 % financovania** výdavkov zo strany EK za 7. a 8 účtovný rok na dofinancovania zvýšených výdavkov projektov;
9. **využitie dočasného nadkontrahovania a nadčerpania** v sume 496 mil. EUR s cieľom vyčerpať 100 % alokácie záväzkov EK.

Tabuľka č. 1: Prehľad opatrení na vyčerpanie 3,03 mld. EUR

Operačný program	Zostáva vyčerpať do konca program. obdobia - 3/2024 (alokácia - čerpanie)	Plánovaná realokácia na energokrízu	Realokácia na migračnú krízu (zostatok)	Zostáva vyčerpať po realokácii na energo a migračnú krízu
OP Integrovaná infraštruktúra	1 403 328 612	574 818 551	10 472 222	818 037 840
OP Kvalita životného prostredia	842 707 666	448 912 261		393 795 405
Integrovaný regionálny OP	364 035 421	76 366 735	24 899 456	262 769 230
OP Ľudské zdroje	339 466 457	-	59 469 067	279 997 390
OP Efektívna verejná správa	44 395 071			44 395 071
PS Interreg V-A SK-AT	15 530 633			15 530 633
PS Interreg V-A SK-CZ	14 885 354			14 885 354
OP Technická pomoc	3 433 481			3 433 481
OP Rybné hospodárstvo	5 212 647			5 212 647
Program spolupráce INTERACT III	277 213			277 213
EŠIF bez PRV:	3 033 272 554	1 100 097 547	94 840 745	1 838 334 263

Zdroj údajov: Certifikačný orgán (MF SR), RO

Z objemu 3,03 mld. EUR je plánovaných na:

- ✓ **SAFE**, t. j. riešenie energokrízy: 1,10 mld. EUR
- ✓ **FAST CARE**, podpora UA utečencov: 94,84 mil. EUR (244,72 mil. EUR už bolo vyčerpaných)
- ✓ **realizácia zazmluvnených projektov EŠIF: 1,84 mld. EUR (t. j. 12,68 % z alokácie).**

1.1 Stav implementácie podľa operačných programov

Aktuálna alokácia EÚ zdrojov programového obdobia 2014 – 2020 je vo výške 14,50 mld. EUR (oproti pôvodnej alokácii vo výške 13,78 mld. EUR došlo v rokoch 2021 – 2022 k navýšeniu o zdroje REACT-EU vo výške 722,25 mil. EUR).

➤ Výzvy/vyzvania

Z celkovej alokácie na programové obdobie 2014 – 2020 sprístupnili RO v **844 výzvach a vyzvaniach** pre potenciálnych žiadateľov nenávratného finančného príspevku k 30.09.2023 finančné prostriedky vo výške **22,64 mld. EUR**, čo predstavuje **156,54 %** z celkovej alokácie (EÚ zdroj).

➤ Kontrahovanie

Úroveň **kontrahovania** všetkých fondov alokovaných pre SR (okrem EPFRV) v rámci programového obdobia 2014 – 2020 dosiahla k 30.09.2023 hodnotu **15,29 mld. EUR**, čo predstavuje **105,42 %** z celkovej alokácie (EÚ zdroj).

➤ Čerpanie

K 30.09.2023 dosiahla SR za všetky fondy (okrem EPFRV) alokované pre programové obdobie 2014 – 2020 čerpanie na národnej úrovni **11,47 mld. EUR**, čo predstavuje **79,08 %** z celkovej alokácie (EÚ zdroj).

Do konca programového obdobia je ešte potrebné vyčerpať 3,03 mld. EUR. Čerpanie je možné až do marca 2024 z dôvodu finančného vysporiadania a zaslania posledných súhrnných žiadostí o platbu z RO na MF SR.

K 30.09.2023 je v realizácii ešte 6 347 projektov (okrem projektov FAST CARE) so zazmluvnenou sumou 9,48 mld. EUR, z ktorých je **ešte nevyčerpaných 4,35 mld. EUR** (EÚ zdroj).

Pokrok od 15.05.2023 do 30.09.2023: nárast kontrahovania o 414,80 mil. EUR a čerpania o 1,31 mld. EUR (zo 70,02 % na 79,08 %).

Tabuľka č. 2: Stav implementácie jednotlivých OP k 30.09.2023

Operačný program	Zodpovedný rezort/orgán	Alokácia 2014 - 2020 (EÚ zdroj)	Kontrahovanie (EÚ zdroj)	Čerpanie (EÚ zdroj)	% kontrahovania	% čerpania	Ostáva vyčerpať do 3/2024 (rozdiel alokácie a aktuálneho čerpania)	Ostáva vyčerpať do 3/2024 (rozdiel alokácie a aktuálneho čerpania) bez SAFE
OP Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 996 457 169	3 118 555 636	2 656 990 712	104,07%	88,67%	339 466 457	339 466 457
OP Integrovaná infraštruktúra	MD SR	6 009 937 611	6 472 802 249	4 606 608 999	107,70%	76,65%	1 403 328 612	828 510 061
OP Kvalita životného prostredia	MŽP SR	2 832 531 290	2 638 093 745	1 989 823 624	93,14%	70,25%	842 707 666	393 795 405
Integrovaný regionálny OP	MIRRI SR	1 935 724 762	2 324 803 768	1 571 689 341	120,10%	81,19%	364 035 421	287 668 686
OP Efektívna verejná správa	MV SR	354 655 437	364 898 138	310 260 366	102,89%	87,48%	44 395 071	44 395 071
OP Technická pomoc	MIRRI SR	159 071 912	157 277 707	155 638 431	98,87%	97,84%	3 433 481	3 433 481
OP Rybné hospodárstvo	MPRV SR	7 736 596	3 168 768	2 523 949	40,96%	32,62%	5 212 647	5 212 647
PS Interreg V-A SK-CZ	MIRRI SR	90 139 463	92 171 422	75 254 109	102,25%	83,49%	14 885 354	14 885 354
PS Interreg V-A SK-AT	MIRRI SR	75 892 681	75 851 787	60 362 048	99,95%	79,54%	15 530 633	15 530 633
Program spolupráce INTERACT III	BSK	39 392 594	39 392 594	39 115 381	100,00%	99,30%	277 213	277 213
EŠIF bez PRV		14 501 539 515	15 287 015 813	11 468 266 961	105,42%	79,08%	3 033 272 554	1 933 175 007

Zdroj údajov: ITMS 2014+, Certifikačný orgán (MF SR)

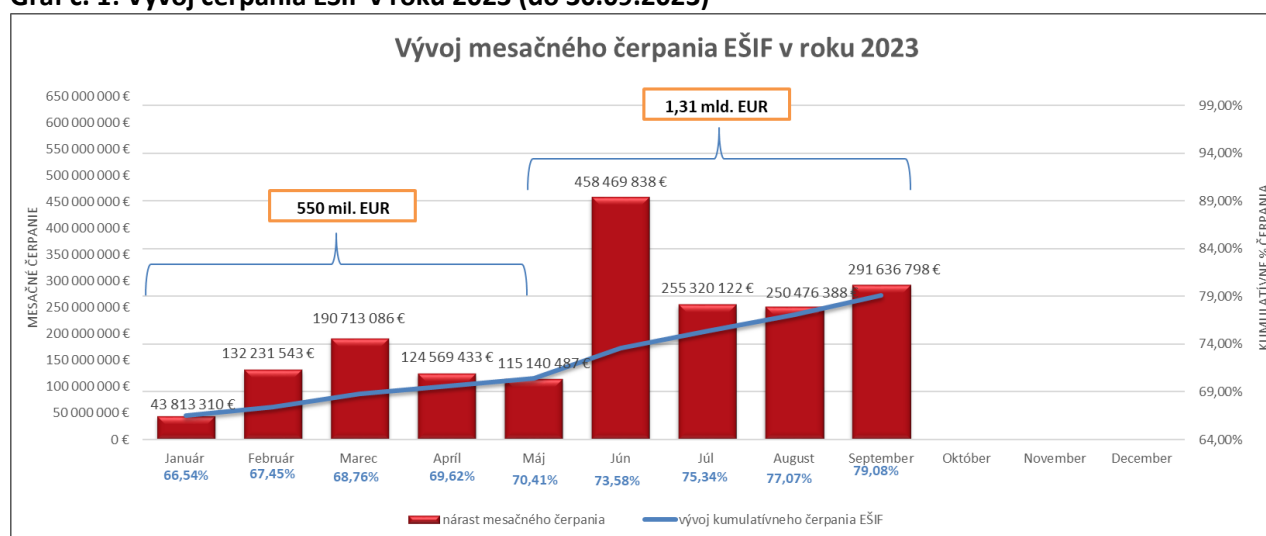
Tabuľka č. 3: Pokrok v implementácii od 15.05.2023 po jednotlivých OP

Program	Kontrahovanie zmena od 15.05.2023		Čerpanie EŠIF zmena od 15.05.2023	
	EÚ zdroj	p.b.	EÚ zdroj /za 7. a 8. ÚR za všetky zdroje bez pro- rata pre niektoré OP	p.b.
OP Ľudské zdroje	-6 809 556	-0,23%	168 454 974	5,62%
OP Integrovaná infraštruktúra	91 026 900	1,51%	527 552 001	8,78%
OP Kvalita životného prostredia	79 949 720	2,82%	135 184 366	4,77%
Integrovaný regionálny OP	229 036 960	11,83%	443 457 216	22,91%
OP Efektívna verejná správa	20 149 769	5,68%	18 322 625	5,17%
OP Technická pomoc	2 332 685	1,47%	4 891 822	3,08%
OP Rybné hospodárstvo	70 100	7,95%	40 624	6,17%
Interreg V-A SK-CZ	-422 750	-0,47%	5 836 631	6,48%
Interreg V-A SK-AT	-476 452	-0,63%	8 488 037	11,18%
PS INTERACT III	0	0,00%	0	0,00%
SPOLU EŠIF (bez PRV)	414 857 376	2,87%	1 312 228 296	9,06%

Zdroj údajov: ITMS 2014+, Certifikačný orgán (MF SR)

Pozn. mínusové položky v tabuľke - naďalej pokračovalo „upratovanie“ v rámci zazmluvnených projektov (mimoriadne ukončenie projektov, zohľadnenie nevyčerpania celej zazmluvnenej sumy, uzatvorenie dodatkov znižujúcich zazmluvnenú sumu,...).

Graf č. 1: Vývoj čerpania EŠIF v roku 2023 (do 30.09.2023)

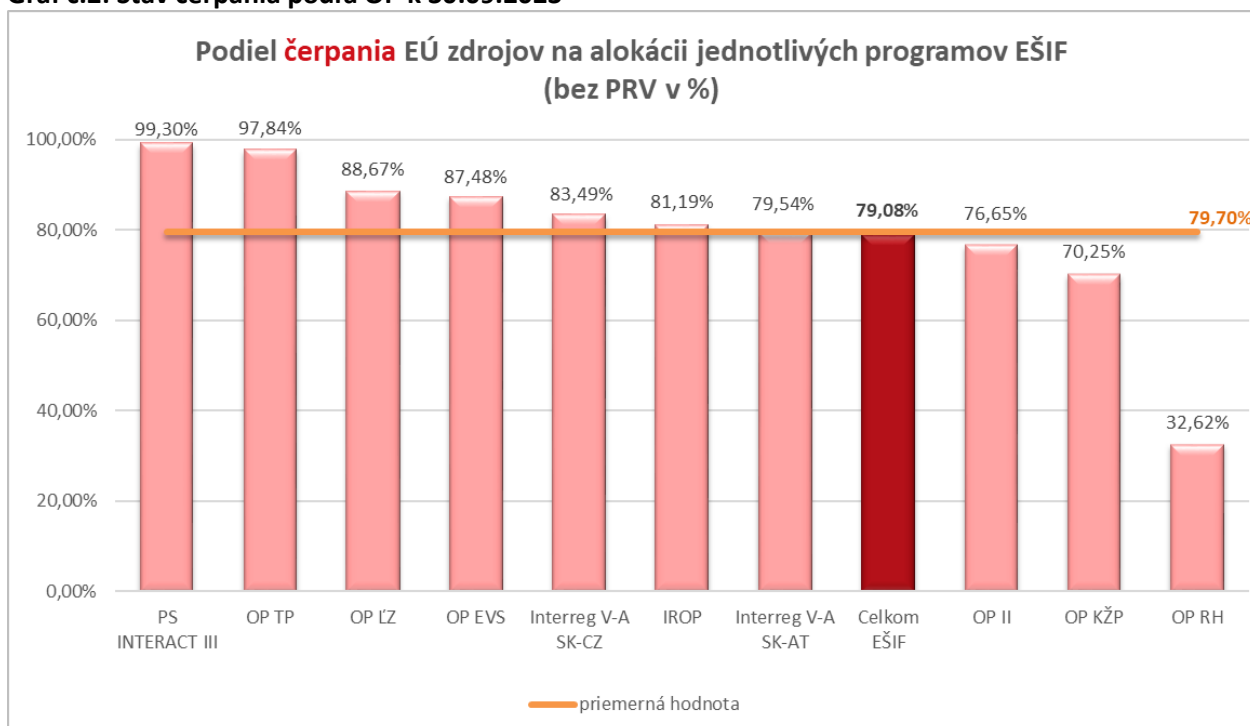

Zdroj údajov: Certifikačný orgán (MF SR)

V roku 2023 bolo k 30.09.2023 vyčerpaných spolu 1,86 mld. EUR, z toho v období 01.01.2023 – 14.05.2023 to bolo 550 mil. EUR a v období 15.05.2023 - 30.09.2023 viac ako 2,4 násobok - 1,31 mld. EUR.

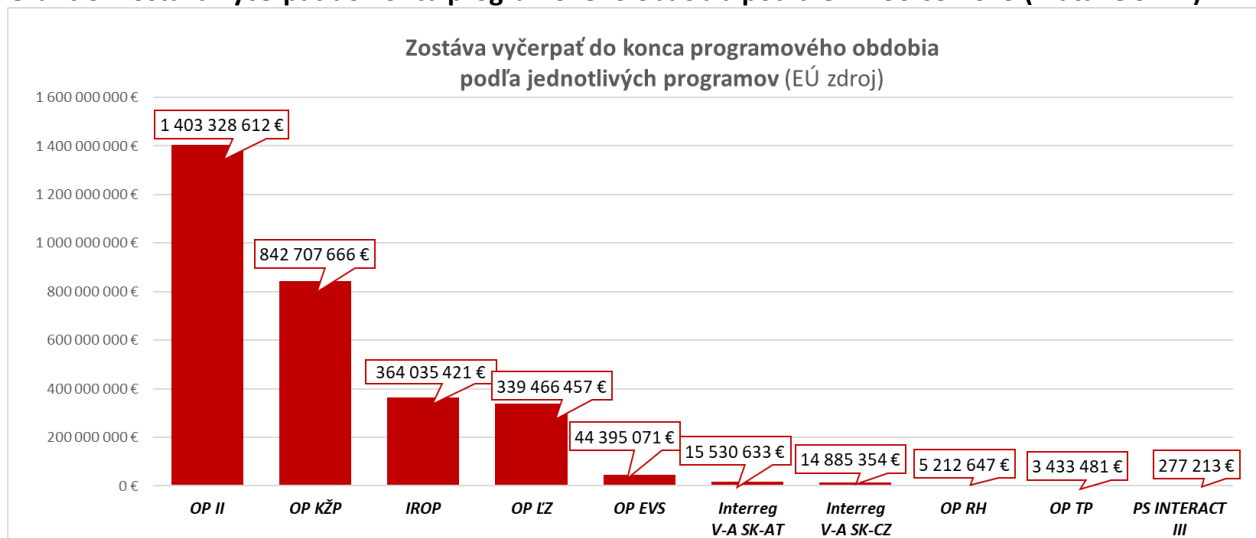
1.2 Porovnanie stavu a zostatkov čerpania k 30.09.2023 podľa jednotlivých OP

Graf č.2: Stav čerpania podľa OP k 30.09.2023

Zdroj údajov: Certifikačný orgán (MF SR)

Graf č.3: Zostáva vyčerpať do konca programového obdobia podľa OP k 30.09.2023 (vrátane SAFE)

Zdroj údajov: Certifikačný orgán (MF SR)

Do konca programového obdobia (najneskôr do marca 2024) zostáva vyčerpať ešte **3,03 mld. EUR**

Najviac zostáva vyčerpať za:

- **OP II (1,40 mld. EUR)**, čo predstavuje 23,35 % alokácie,
- **OP KŽP (842,71 mil. EUR)**, čo predstavuje 29,75 % alokácie,
- **IROP (364,04 mil. EUR)**, čo predstavuje 18,81 % alokácie.

2. Stav implementácie FAST-CARE a SAFE a pokrok od 15.05.2023

2.1 Implementácia FAST-CARE

Na riešenie problematiky migračnej krízy súvisiacej s konfliktom na Ukrajine promptne reagovala Európska komisia a prijala iniciatívy CARE (nariadenie EK z 6.4.2022) a FAST-CARE (nariadenie EK z 19.10.2022). Schválením príslušných nariadení sa v rámci kohéznej legislatívy zaviedli viaceré nové flexibility, ktoré umožňujú využitie disponibilných zdrojov EŠIF na riešenie dopadov krízy v súvislosti s vojnou na Ukrajine. SR plánuje využiť disponibilné zdroje EŠIF v objeme **339,56 mil. EUR** v rámci **3 operačných programov**:

Integrovaný regionálny operačný program (alokácia 244,01 mil. EUR)

- ✓ financovanie výdavkov miest a obcí v súvislosti s prvotným prijatím utečencov
- ✓ refundácia/financovanie výdavkov štátneho sektora v súvislosti s pomocou utečencom
- ✓ **revízia IROP bola 12.05.2023 schválená Európskou komisiou**

OP Ľudské zdroje (alokácia 65,55 mil. EUR)

- ✓ podpora aktivít zameraných na integráciu utečencov, ich začlenenie na trh práce a poskytovanie sociálnych služieb
- ✓ **revízia OP ĽZ bola 19.12.2022 schválená Európskou komisiou (29.09.2023 bola Európskej komisii predložená revízia s navýšenou alokáciou o 24,3 mil. EUR)**

OP Integrovaná infraštruktúra (alokácia 30 mil. EUR)

- ✓ podpora zamestnancov MV SR nasadených v prvej línii pomoci pri zmierňovaní dopadov migračnej krízy
- ✓ poskytovanie digitálneho príspevku pre ukrajinských žiakov vo forme poukážok pre žiakov na nákup IT techniky
- ✓ **revízia OP II bola 04.04.2023 schválená Európskou komisiou**

Z dostupnej alokácie 339,56 mil. EUR bolo vo výzvach a vyzvaniach FAST-CARE sprístupnených 330,79 mil. EUR (97,42 %), zazmluvnených 317,36 mil. EUR (93,46 %) a vyplatených 244,72 mil. EUR (72,07 %). Od 15.05.2023 sa alokácia vo výzvach a vyzvaniach zvýšila o 16,45 mil. EUR, kontrahovanie sa zvýšilo o 303,18 mil. EUR a čerpanie o 244,72 mil. EUR.

➤ Implementované v rámci OP Ľudské zdroje

1. **NP „Poradenstvo v oblasti sociálnej pomoci a podpory utečencom“ (ÚPSVR)** s alokáciou **3,44 mil. EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 02.02.2023**, zmluva o poskytnutí NFP nadobudla účinnosť **18.04.2023**. Zazmluvnená suma predstavuje **3,44 mil. EUR** za EÚ zdroj. Z tejto sumy bolo už vyplatených **1,67 mil. EUR**.
2. **NP „Pomáhame odídencom – poradenstvo“ (ÚPSVR)** zameraný na začlenenie a integráciu na trh práce prostredníctvom poskytovania poradenských služieb s alokáciou **5,67 mil. EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 02.02.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla účinnosť **15.04.2023**, zazmluvnená suma predstavuje **6,87 mil. EUR** za EÚ zdroj. Z tejto sumy bolo už vyplatených **4,40 mil. EUR**.
3. **NP „Predchádzanie vzniku krízových situácií počas mimoriadnej situácie v dôsledku vojnových udalostí na Ukrajine“ (MPSVR SR)** zameraný na aktívne začlenenie odídencom z Ukrajiny do slovenskej spoločnosti s cieľom podporovať rovnaké príležitosti a aktívnu účasť a zlepšenie ich zamestnateľnosti s alokáciou **849 000 EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 08.02.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla účinnosť **13.06.2023**, zazmluvnená suma predstavuje **769 926 EUR** za EÚ zdroj.
4. **NP „Pomáhame odídencom“ (ÚPSVR)** zameraný na poskytovanie finančných príspevkov na vzdelávanie, podporu mobility, dobrovoľníckej činnosti a zapracovanie odídencom z Ukrajiny

s alokáciou po navýšení **8,28 mil. EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 08.02.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla **účinnosť 15.04.2023**, zazmluvnená suma predstavuje **8,28 mil. EUR** za EÚ zdroj.

5. NP „Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – MNO“ (Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava) zameraný na poradenstvo zo strany mimovládnych organizácií, týkajúce sa zamestnávania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, bývania, sociálneho zabezpečenia, či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti a zabezpečovanie rôznych aktivít a programov **s alokáciou 13 mil. EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 27.03.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla **účinnosť 06.06.2023**. Zazmluvnená suma predstavuje **13 mil. EUR** za EÚ zdroj.
6. NP „Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva“ (MPSVR SR) - zameraný na poskytovanie finančných prostriedkov pre samosprávy na zrealizované humanitárne a integračné aktivity v prospech odídencom z Ukrajiny **s alokáciou 12,69 mil. EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 27.03.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla **účinnosť 15.06.2023**, zazmluvnená suma predstavuje **12,69 mil. EUR** za EÚ zdroj.
7. NP „Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu a deti z Ukrajiny a ich rodičov a iné osoby zodpovedné za starostlivosť o dieťa“ – **s alokáciou 3,11 mil. EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 28.07.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla **účinnosť 27.09.2023**, zazmluvnená suma predstavuje **2,65 mil. EUR** za EÚ zdroj.
8. NP „Podpora pri riešení potrieb osôb so závažným zdravotným postihnutím v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine“ s indikatívnou **alokáciou 10,12 mil. EUR** – vyzvanie bolo **vyhlásené 09.08.2023**, ŽoNFP bola predložená **11.08.2023** a schválená **04.09.2023**.

➤ Implementované v rámci **Integrovaného regionálneho OP**

1. Výzva „Podpora operácií zameraných na riešenie migračných výziev v dôsledku vojenskej agresie voči Ukrajine“ určená **pre 1 463 miest a obcí** a zameraná na refundáciu zabezpečenia základných potrieb a podpory osôb s indikatívnou **alokáciou 126,92 mil. EUR** bola **vyhlásená 14.03.2023**. Na túto výzvu bolo prijatých **1 438 ŽoNFP** v sume NFP **126,34 mil. EUR**. Uzavretých je **1 194 zmlúv** o poskytnutí NFP v objeme **122,95 mil. EUR**. Z tejto sumy bolo už vyplatených **103,59 mil. EUR**.
2. NP „Podpora štátnej správy pri prijímaní a okamžitej pomoci utečencom v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny“ (MIRRI SR) zameraný na zabezpečenie základných potrieb a podpory osôb s dočasným útočiskom na území Slovenskej republiky s indikatívnou **alokáciou 117,10 mil. EUR** - vyzvanie bolo **vyhlásené 27.04.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla **účinnosť 14.06.2023**, zazmluvnená suma predstavuje **117,10 mil. EUR**. Z tejto sumy bolo už vyplatených **115,53 mil. EUR**.

➤ Implementované v rámci **OP Integrovaná infraštruktúra**

1. NP „Digitálny príspevok pre žiakov UA“ (Národná koalícia pre digitálne zručnosti a povolania SR) zameraný na zvýšenie dostupnosti vzdelávania pre deti, žiakov a študentov utekajúcich z Ukrajiny prostredníctvom zabezpečenia digitálneho vybavenia s indikatívnou **alokáciou 8,61 mil. EUR**. Vyzvanie na NP bolo **vyhlásené 27.04.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla **účinnosť 24.06.2023**, zazmluvnená suma predstavuje **8,61 mil. EUR** za EÚ zdroj.
3. NP „Podpora inštitucionálnych kapacít verejnej správy v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny“ (MV SR) zameraný na podporu odborných kapacít poskytujúcich odborné služby osobám utekajúcim z Ukrajiny s indikatívnou **alokáciou 21 mil. EUR** - vyzvanie bolo **vyhlásené 27.04.2023**. Zmluva o poskytnutí NFP nadobudla **účinnosť 06.06.2023**, zazmluvnená suma **predstavuje 21 mil. EUR**. Z tejto sumy bolo už vyplatených **19,53 mil. EUR**.

Tabuľka č. 4 Prehľad implementácie FAST-CARE k 30.09.2023

Operačný program	Rezort	Fond	Alokácia FAST-CARE	Platné výzvy/vyzvania - alokácia			Kontrahovanie			Čerpanie	
			EÚ zdroj	počet	EÚ zdroj	% z alokácie	počet	EÚ zdroj	% z alokácie	EÚ zdroj	% z alokácie
OP Ľudské zdroje	MPSVR SR	ESF	35 545 000	4	27 186 242	76,48%	3	17 800 132	50,08%	4 403 847	12,39%
		EFRR	30 000 000	4	29 983 763	99,95%	4	29 904 684	99,68%	1 672 086	5,57%
			65 545 000	8	57 170 005	87,22%	7	47 704 816	72,78%	6 075 933	9,27%
OP Integrovaná infraštruktúra	MIRRI SR	EFRR	30 000 000	2	29 610 000	98,70%	2	29 610 000	98,70%	19 527 778	65,09%
Integrovaný regionálny OP	MIRRI SR	EFRR	244 014 456	2	244 014 456	100,00%	1 195	240 044 256	98,37%	219 115 000	89,80%
Celkom			339 559 456	12	330 794 461	97,42%	1 204	317 359 072	93,46%	244 718 711	72,07%
z toho EFRR			304 014 456	8	303 608 219	99,87%	1 201	299 558 940	98,53%	240 314 865	79,05%
z toho ESF			35 545 000	4	27 186 242	76,48%	3	17 800 132	50,08%	4 403 847	12,39%

Zdroj: ITMS 2014+, Certifikačný orgán (MF SR); alokácia za OP LZ aj celkom bola k 30.09.2023 navýšená o 24,3 mil. EUR.

2.2 Implementácia SAFE

Na riešenie problémov spojených s extrémnym nárastom cien energií prijala EK **iniciatívu SAFE** (schválená Nariadením EP a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023). EK umožňuje poskytnúť **pomoc pri úhrade nákladov na spotrebu energie v prípade zraniteľných domácností** a využiť tak zostávajúce nevyčerpané zdroje EŠIF.

Na základe analýzy bola ako najvhodnejšie opatrenie pre podporu v rámci iniciatívy SAFE identifikovaná kompenzácia zvýšených nákladov na dodávky plynu, prípadne elektriny pre zraniteľné domácnosti. Zdroje SAFE budú použité na **preplatenie kompenzácií** rozdielu medzi trhovou cenou energie a limitom určeným vládou Slovenskej republiky, ktoré sú poskytované **dodávateľom energií** aktuálne zo štátneho rozpočtu.

Keďže legislatíva SR stanovuje len definíciu zraniteľného odberateľa bol v podmienkach Slovenska pripravený návrh **definície zraniteľnej domácnosti**. Návrh bol spracovaný na podklade štatistického zisťovania Rodinné účty, ktoré realizuje ŠÚ SR v súlade s metodológiou a odporúčaniami Eurostatu.

Za zraniteľnú je považovaná domácnosť, ktorej ekvivalentný čistý príjem

- nepresahuje hranicu 80. percentilu rozdelenia ekvivalentných čistých príjmov slovenských domácností, alebo
- nepresahuje hranicu 85. percentilu rozdelenia ekvivalentných čistých príjmov slovenských domácností a aspoň jeden člen domácnosti patrí do niektorej z nasledujúcich kategórií zraniteľných skupín:
 - nezaopatrené dieťa,
 - osoba neschopná pracovať z dôvodu dlhodobých zdravotných ťažkostí,
 - starobný dôchodca,
 - osoba vo veku 65 rokov alebo vyššom.

Na základe štatistického zisťovania Rodinné účty 2022 (Štatistický úrad SR dňa 18.9.2023 poskytol predbežnú databázu údajov za Rodinné účty 2022 k revízii výpočtu paušálu pre refundáciu kompenzácií domácnostiam na zraniteľné domácnosti) dosiahol 80. percentil rozdelenia ekvivalentných čistých príjmov slovenských domácností v roku 2022 hodnotu 1 108 EUR a 85. percentil hodnotu 1 173 EUR.

Definícia zraniteľnej domácnosti, ktorá je aplikovaná v rámci iniciatívy SAFE, bola **prekonzultovaná s Európskou komisiou a schválená uznesením vlády SR č. 217/2023** z 12. mája 2023.

V zmysle uvedenej definície dosahuje **podiel zraniteľných domácností** na výdavkoch všetkých slovenských domácností **81,8 % v prípade výdavkov na plyn**. Tieto hodnoty zodpovedajú údajom zo zisťovania Rodinné účty za r. 2022 a budú použité na identifikovanie podielu kompenzácií oprávnených na financovanie prostredníctvom Iniciatívy SAFE.

Metodika kompenzácie rozdielov medzi trhovými cenami a regulovanými cenami pri dodávkach plynu zraniteľným domácnostiam prostredníctvom Iniciatívy SAFE bola vypracovaná v spolupráci MIRRI SR, MF SR, MPSVR SR a MH SR a po konzultácii s Orgánom auditu 05.05.2023 bola oficiálne predložená EK. **EK zaslala 24.05.2023 MIRRI SR súhlasné stanovisko. Metodika SAFE bola rozšírená o možnosť kompenzácie výdavkov na elektrinu** pre prípad, ak by zdroje vyčlenené na SAFE prevyšovali objem potrebný na kompenzáciu výdavkov na plyn. Metodika bola po aktualizácii štatistických údajov zo zisťovania Rodinné účty za r. 2022 schválená 28.09.2023 a zverejnená na stránke www.partnerskádhoda.gov.sk s účinnosťou od 1.10.2023.

Opatrenia SAFE budú realizované prostredníctvom **národných projektov (NP)** prijímateľa – MH SR, ktorý bude jediným prijímateľom pre všetky OP. Kompenzácie budú vyplatené v 2. fázach. **Prvá platba sa uskutoční v priebehu r. 2023** (v prípade OP KŽP na začiatku r. 2024) na základe predbežnej spotreby zaslanej od dodávateľov energií. **Druhá (zúčtovacia) platba sa uskutoční v r. 2024** na základe skutočnej spotreby energií podľa vykonaných mimoriadnych odpočtov prevádzkovateľov distribučných sústav (pre plyn aj elektrinu), určenej pre každé odberné miesto.

Alokácie na energokrízu sú v zmysle úlohy C.5 uznesenia vlády SR č. 806/2022 aktualizované v 3-mesačnom intervale. K poslednému termínu aktualizácie (21.07.2023) bola zo strany dotknutých RO (RO OP II, RO OP KŽP a RO IROP) identifikovaná alokácia 1,073 mld. EUR. Legislatíva EK umožňuje presunúť nevyčerpané zdroje až do výšky **1,45 mld. EUR**, čo v prípade potreby vytvára priestor presunúť ešte dodatočných 377 mil. EUR.

Implementácia operačných programov vo fáze ukončovania obdobia vyžaduje od RO maximálnu efektívnosť pre elimináciu dekomitmentu a súčasne zabezpečiť predídanie čerpania nad úroveň alokácie s negatívnym vplyvom na štátny rozpočet. Z tohto dôvodu je nevyhnutné udržať možnosť flexibility pre presuny medzi prioritnými osami vrátane osí vyčlenených na iniciatívu SAFE.

Po zohľadnení aktuálne plánovaných presunov finančných prostriedkov na energokrízu (1,10 mld. EUR) predstavuje suma, ktorú je potrebné vyčerpať **1,93 mld. EUR** (t. j. 13,3 % z alokácie EŠIF). Objem fin. prostriedkov, ktoré je potrebné vyčerpať po zohľadnení presunu časti finančných prostriedkov na energokrízu za jednotlivé OP je nasledovný:

Tabuľka č. 5: Prehľad realokácií na energokrízu a zostatku čerpania podľa jednotlivých OP

Operačný program	Zostáva vyčerpať do konca program. obdobia - 3/2024 (alokácia - čerpanie)	Plánovaná realokácia na energokrízu	Zostáva vyčerpať po realokácii na energokrízu
OP Integrovaná infraštruktúra	1 403 328 612	574 818 551	828 510 061
OP Kvalita životného prostredia	842 707 666	448 912 261	393 795 405
Integrovaný regionálny OP	364 035 421	76 366 735	287 668 686
OP Ľudské zdroje	339 466 457	-	339 466 457
OP Efektívna verejná správa	44 395 071		44 395 071
PS Interreg V-A SK-AT	15 530 633		15 530 633
PS Interreg V-A SK-CZ	14 885 354		14 885 354
OP Technická pomoc	3 433 481		3 433 481
OP Rybné hospodárstvo	5 212 647		5 212 647
Program spolupráce INTERACT III	277 213		277 213
EŠIF bez PRV:	3 033 272 554	1 100 097 547	1 933 175 007

Zdroj: Certifikačný orgán (MF SR), RO

Tabuľka č. 6: Prehľad realokácií na energokrízu podľa rezortov

Rezort	Plánovaná realokácia na energokrízu
MŽP SR	448 912 261
MIRRI SR	276 366 735
MD SR	150 000 000
MH SR	150 000 000
MŠVVaŠ SR	74 818 551
MPSVR SR	0
MV SR	0
MZ SR	0
MK SR	0
Rezorty spolu	1 100 097 547

Zdroj: RO

Pod koordináciou MIRRI SR sa v rámci pracovnej skupiny SAFE uskutočnila príprava revízií 3 OP, z ktorých sú vyčleňované zdroje na SAFE. 30.03.2023 bola monitorovacím výborom schválená revízia OP KŽP. Proces SEA bol ukončený a OP KŽP bol predložený na schválenie EK prostredníctvom SFC 18.09.2023. Dňa 30.06.2023 boli oficiálne prostredníctvom SFC systému odoslané EK revízie OP II a IROP (schválené MV 29.05.2023 a 30.06.2023) **s vytvorenými prioritnými osami pre implementáciu iniciatívy SAFE a vyčlenenými alokáciami v prospech iniciatívy SAFE vo výške 574 818 551 EUR z OP II a 76 366 735 EUR z IROP.** Revízia OP II bola schválená EK 16.08.2023. Revízia IROP bola schválená EK 21.9.2023.

Dňa **28.09.2023** sa uskutočnilo v poradí už **17. zasadnutie Pracovnej skupiny SAFE (PS SAFE)**, ktorá bola vytvorená za účelom koordinácie implementácie SAFE v SR. PS SAFE je koordinovaná MIRRI SR, pričom sú v nej zastúpené RO/SO vyčleňujúce zdroje na SAFE, ako aj zástupcovia MF SR, SZEÚ a ÚRSO. PS SAFE koordinovala proces vypracovania **zámerov NP a vzorového modelu hodnotiacich a výberových kritérií pre hodnotenie projektov SAFE.**

V priebehu júla a augusta sa uskutočnil proces pripomienkovania a následne schvaľovania zámerov NP, aktualizácie zoznamu NP a hodnotiacich a výberových kritérií NP SAFE v rámci relevantných monitorovacích výborov 3 dotknutých OP. Žiadosť o NFP v prípade NP financovaného zo zdrojov OPII (s alokáciou 574,8 mil. EUR) bola predložená 23.08.2023. Rozhodnutie k NP Podpora zraniteľných domácností prostredníctvom kompenzácie ich nákladov na energie z OPII bolo vydané 29.9.2023, predpoklad zazmluvnenia je začiatkom októbra a predloženie prvej súhrnnej žiadosti o platbu na MF SR možno očakávať do 20. októbra tak, aby mohla byť žiadosť o platbu zaslaná na EK najneskôr do 31. októbra.

Za účelom efektívnej implementácie iniciatívy SAFE boli pre každý dotknutý OP vypracované podrobné harmonogramy implementácie SAFE, od vyhlásenia vyzvaní národných projektov cez ich schválenie, zazmluvnenie, až po predloženie žiadostí o platbu, ktoré sú pravidelne monitorované v rámci zasadnutí PS SAFE.

2.2.1 Informácia o aktuálnom stave schvaľovania revízie OP KŽP, verzia 15 (SAFE)

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“), ako riadiaci orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“) oficiálne predložilo dňa **18. septembra 2023** Európskej komisii na schválenie návrh zmeny OP KŽP (na verziu 15), ktorej predmetom je **presun zdrojov Kohézneho fondu na podporu opatrení iniciatívy SAFE v sume 448 912 261 €**, a to:

- z prioritnej osi **1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry** celkovo **384 082 465 €**, konkrétne presun z nasledujúcich oblastí (im prislúchajúcich oblastí intervencií - OI):

vodného hospodárstva (OI 020, OI 021, OI 022)	144 000 000 €
odpadového hospodárstva (OI 017, OI 019)	105 293 698 €
ochrany prírody (OI 085, OI 086)	37 000 000 €
kvality ovzdušia (OI 083, OI 084)	4 857 000 €
sanácie environmentálnych záťaží (OI 089)	92 931 767 €
- z prioritnej osi **2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami** (OI 087) celkovo **64 829 796 €**.

Návrh revízie reaguje na aktuálne potreby na národnej úrovni v oblasti pokrytia výdavkov štátneho rozpočtu súvisiacich s kompenzáciami zvýšených cien energií so zohľadnením pokroku v implementácii OP KŽP a schopnosti prijímateľov realizovať projekty do konca roka 2023.

V nadväznosti na oficiálne predloženie revízie OP KŽP Európskej komisii **bol dňa 27. septembra 2023 komisárke EK pre regionálny rozvoj Elise Ferreira zaslaný list podpredsedníčky vlády pre Plán obnovy a odolnosti a využívanie eurofondov, spolupodpísaný ministrom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie**, v ktorom bola zdôraznená dôležitosť zabezpečenia zdrojov z fondov na EÚ na podporu opatrení iniciatívy SAFE, ktorej prijatie SR podporila a uvítala. V liste bol zdôraznený aj neochvejný záväzok Slovenska predovšetkým v oblasti vodného hospodárstva a odpadového hospodárstva v súvislosti s obavami vyjadrenými z úrovne EK týkajúcimi sa úplnej realizácie priorít OP KŽP. Zároveň bola potvrdená skutočnosť, že akékoľvek zníženie finančných zdrojov EÚ na iniciatívu SAFE môže zvýšiť riziko nedočerpania alokácie OP KŽP, a to napriek značnému úsiliu, ktoré vláda SR vynaložila na zmiernenie tejto možnosti.

Následne sa dňa **2. októbra 2023** uskutočnilo aj on line **pracovné stretnutie na vysokej úrovni medzi zástupcami SR** - podpredsedníčkou vlády pre Plán obnovy a odolnosti a využívanie eurofondov, ministrom životného prostredia a ministrom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie **a zástupcami EK** - komisárkou EK pre regionálny rozvoj Elisou Ferreira a tímom pracovníkov DG REGIO. Na stretnutí zástupcovia SR opätovne potvrdili dôležitosť navrhovanej zmeny OP KŽP a požiadali o podporu zo strany príslušných generálnych riaditeľstiev EK pri schvaľovaní revízie.

6. októbra 2023 sa uskutočnilo on line technické stretnutie zástupcov MIRRI SR, MŽP SR a MF SR so zástupcami EK – DG REGIO a DG ENVIRO, v rámci ktorého bolo **zo strany EK zdôraznené, že v navrhovanej revízii OP KŽP sa posudzuje** nielen návrh na presun zdrojov z environmentálne zameraných opatrení OP KŽP, ale **aj aktuálny stav, ktorý SR vykazuje vo vzťahu k plneniu požiadaviek vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia**. EK vedie voči SR **viacero konaní (tzv. infringementov) za neplnenie požiadaviek vyplývajúcich zo smerníc EÚ**. V oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd čelí SR zo strany EK infringementu 2016/2191 za neplnenie požiadaviek smernice 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd. V oblasti odpadového hospodárstva je SR povinná plniť ciele, ktoré vyplývajú zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpade, napr. do roku 2025 zvýšiť mieru prípravy na opätovné použitie a mieru recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 55 hmotnostných %, ako aj do roku 2035 znížiť množstvo komunálneho odpadu ukladaného na skládky na 10 % alebo menej z celkového

množstva vzniknutého komunálneho odpadu. EK upozornila, že tempo plnenia uvedených cieľov je pomalé a riziko ich nesplnenia je vysoké. Zástupcovia EK poukázali aj na ďalšie oblasti, v ktorých EK vedie konania voči SR: na základe žaloby EÚ voči SR C-342/21 bol vynesený rozsudok Súdneho dvora EÚ o tom, že SR sa dopustila porušenia práva EÚ v oblasti ochrany ovzdušia, a to prekročovaním limitných hodnôt prachových častíc (PM10); v oblasti ochrany prírody bol vydaný rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci porušenia ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva a nedostatočný pokrok SR vykazuje aj v oblasti sanácie environmentálnych záťaží.

Vzhľadom na uvedené, preto EK avizuje v rámci schvaľovacieho procesu stanovenie nasledovných opatrení pre SR, ktorými podmieňuje schválenie navrhovanej revízie OP KŽP:

MIRRI SR, ako riadiaci orgán pre Program Slovensko 2021 – 2027 sa spoločne s MŽP SR, ako sprostredkovateľským orgánom pre opatrenia v oblasti životného prostredia v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027, zaväzujú využiť technickú pomoc Jaspers a uzavrieť s Jaspers zmluvu na poskytnutie technickej pomoci s cieľom posilniť pripravenosť a implementáciu projektov v rámci opatrení Programu Slovensko 2021 – 2027 spadajúcich do pôsobnosti MŽP SR. V oblasti technickej pomoci budú zástupcovia Jaspers, riadiaceho orgánu pre Program Slovensko a sprostredkovateľského orgánu – MŽP SR spolupracovať s príslušnými útvarmi EK v rámci DG REGIO, DG ENVIRO, resp. DG CLIMA. Technická pomoc Jaspers bude zahŕňať analýzy implementačných ťažkostí podľa konkrétnych sektorov životného prostredia v programovom období 2014 – 2020, vrátane procesu verejného obstarávania, ako aj návrh akčného plánu s uvedením navrhovaných opatrení na riešenie problémov riadenia a administratívnych a technických kapacít na strane SR, ktoré sa odporúča prijať v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte za účelom zabezpečenia hladkej implementácie projektov v oblasti životného prostredia v programovom období 2021 – 2027.

MŽP SR, ako sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko, vykoná na základe uvedeného akčného plánu opatrenia na zabezpečenie úspešnej implementácie projektov v rámci opatrení Programu Slovensko spadajúcich do pôsobnosti MŽP SR tak, aby sa predišlo zníženiu alebo strate zdrojov EÚ prispievajúcich k plneniu záväzkov a povinností SR vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia MIRRI SR, ako riadiaci orgán pre Program Slovensko, poskytne MŽP SR pri plnení uvedených opatrení potrebnú súčinnosť.

MŽP SR, ako sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko, bude systematicky monitorovať priebeh a stav implementácie opatrení Programu Slovensko spadajúcich do jeho vecnej pôsobnosti, v prípade potreby až na úrovni jednotlivých projektov. Zároveň MŽP SR ako sprostredkovateľský orgán vykoná zmenu organizačnej štruktúry, oproti súčasnému stavu, tak aby bola implementácia príslušnej časti Programu Slovensko v priamej riadiacej pôsobnosti MŽP SR, čo bude mať významný vplyv na efektívnosť riadenia jednotlivých procesov. Informácie o aktuálnom stave implementácie opatrení vo svojej pôsobnosti bude MŽP SR v pravidelných intervaloch predkladať na zasadnutia Komisie Monitorovacieho výboru pre Program Slovensko pre cieľ politiky 2, na zasadnutia Monitorovacieho výboru pre Program Slovensko, ako aj útvarom EK – DG REGIO a DG ENVIRO na základe ich požiadaviek.

Ako hlavnú podmienku schválenia revízie, ktorá má zabezpečiť pokrytie výdavkov štátneho rozpočtu na energokrízu pre zraniteľné domácnosti prostredníctvom iniciatívy SAFE a tak znížiť riziko nedočerpania zdrojov OP KŽP je však potrebné prijať politický záväzok na úrovni vlády SR, ktorým bude kompenzované zníženie financovania environmentálnych opatrení v rámci OP KŽP 2014 – 2020 v objeme umožňujúcom schválenie návrhu zmeny OP KŽP (verzia 15) Európskou komisiou. Za absolútne prioritné sú považované kompenzácie v oblasti vodného a odpadového hospodárstva.

Úradnícka vláda odporúča pokračovať v realizácii vyššie uvedených aktivít a vyjadruje v tejto súvislosti nasledovné odporúčania pre formujúcu sa nástupnícku vládu vo vzťahu k zabezpečeniu financovania kompenzačných opatrení v zmysle požiadaviek EK:

- **vykonať revíziu Programu Slovensko 2021 – 2027** s návrhom presunu finančných prostriedkov na kompenzačné opatrenia vo výške, ktorá bude výsledkom analýzy disponibilných zdrojov programu v súlade s podmienkami vyplývajúcimi zo všeobecného nariadenia o fondoch EÚ pre programové obdobie 2021 – 2027;
- **identifikovať možnosti financovania kompenzačných opatrení v rámci národných zdrojov** pri rešpektovaní schválených limitov štátneho rozpočtu v nasledujúcich rokoch.

Uvedený politický záväzok je kľúčový pre schválenie revízie OP KŽP 2014 – 2020. Revízia musí byť schválená najneskôr do konca roka 2023.